

УДК 330(477)

Тетяна Демкович
аспірант кафедри менеджменту та соціальної роботи
Університет банківської справи

ПРОБЛЕМАТИКА ТІНЬОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Тіньова економіка в Україні є чи не найвагомішою перешкодою для зростання конкурентоспроможності країни, росту соціальних стандартів життя населення та інтеграції в європейське співтовариство. Саме вона є віддзеркаленням активної криміналізації економічних процесів, корумпованості органів державної влади та недотримання законів правового та податкового кодексу юридичними та фізичними особами. Тінізація є одним із важливих показників виникнення ризиків не тільки в економічній діяльності, а й стосовно реалізації прав та свобод людини і громадянина, здійснення соціального захисту вразливих верств населення, розвитку бізнесу, а також прогресивного розвитку України в цілому, її можливостей та перспектив на міжнародній арені.

Комплексно глянувши на проблему тінізації економіки в Україні, можна виділити певні фактори, що об'єктивно пояснюють великий показник тіньової економіки [1]:

- 1) високі податки та нерівномірність податкового навантаження;
- 2) недостатня прозорість податкового законодавства і постійне внесення змін до нього;
- 3) повільні й непрозорі приватизаційні процеси;
- 4) втручання владних структур усіх рівнів у діяльність суб'єктів господарювання, а також корупція в органах державної влади та місцевого самоврядування.

За попередніми розрахунками Міністерства економіки, рівень тіньової економіки у січні-червні 2021 р. порівняно з відповідним періодом 2020 р. не змінився і становив 31% від обсягу офіційного ВВП. Незмінність у рівні тіньової економіки свідчить про пристосування суб'єктів господарювання

до діяльності в умовах перманентних обмежень та реалізацію гіпотези про вироблення ними нових каналів тіньової діяльності (які охоплюються існуючими методами оцінки рівня тіньової економіки лише частково) [2].

Надмірність тіньового сектору й активізація тіньових проявів в економічній діяльності створюють численні проблеми, які негативно впливають на функціонування фінансової сфери та національної економіки загалом, таких, як:

- мінімізація та втрата податкових надходжень, що провокують зростання-нераціональний та несправедливий розподіл національного доходу;
- скорочення інвестиційних потоків в Україну й існування низької-зниження моральних та духовних якостей суспільства;
- можливість зародження монополізації економіки внаслідок зниженої ціни-продовження терміну інтеграції України до Європейського Союзу.

Масштабування тіньової економіки в Україні характеризується відсутністю сталих норм і правил в економічній сфері діяльності, їх постійними змінами та невідповідністю вимогам часу. Така ситуація призвела до інституціоналізації тіньової економіки в Україні, яка представлена закріпленням поведінки суб'єктів тіньового сектору в певні організаційно стійкі форми, що визнаються всіма учасниками такої діяльності, адже приймається рішення, що вигідніше працювати в «тіні».

Отже, проблематика тіньової економіки є однією з найбільш важливих аспектів у сучасній економіці. Рішення цієї проблеми потребує багато зусиль зі сторони країни. У кожній сфері прояву тіньової економіки потрібно шукати різні шляхи детінізації, адже специфічність кожної галузі не дає все звести під стандартне трактування.

Ключові слова: тіньова економіка, детінізація, проблеми.

Список використаних джерел

1. Лелека Р.В. Проблема тіньової економіки в Україні [Електронний ресурс]. – URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/27597/1/P.160.pdf>
2. Загальні тенденції тіньової економіки в Україні у січні-червні 2021 року [Електронний ресурс]. – URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=e384c5a7-6533-4ab6-b56f-50e5243eb15a&tag=TendentsiiTinovoIEkonomiki> (дата звернення: 10.02.2022).